

C

KULTTUURI, MIELIPIDE, IHMISET

HARRI ROPSU

Teele Jõks (vas.) ja Helen Lokuta ovat Tallinnan Julius Caesar ja Kleopatra.

Julius Caesar valloitti Tallinnan

Estonia-teatterin versio Händelin sotaisesta barokkioopperasta on Kansallisoopperan Caesaria hauskempi. Kulttuuri C 2

Estonian Caesar on hau

Kabareemaisen värikäs Händel-tulkinta tuonee barokkioopperainn

TALLINNA. Georg Friedrich Händelin *Julius Caesar* sai tammikuun puolivälissä ensi-illan Suomen Kansallisoopperassa. Tammikuun lopulla se ilmestyi Tallinnan Estonia-teatteriin, ja Tukholman Folkoperan *Julius Caesarilla* on vuoro astua näyttämölle helmikuun alkupuolella.

Ajan henki saa usein oopperatalot ottamaan toisistaan tietämättä saman teoksen melkein samanaikaisesti ohjelmistoonsa. Barokkioopperan renessanssi on alkanut niin kauan sitten, ettei muoti-ilmiö riitä selitykseksi. Viime vuosina on kuitenkin alettu yhä paremmin tajuta, miten loistavia mahdollisuuksia mielikuvitukseks ja teatraalinen barokkiooppera antaa karnevalistiselle musiikkiteatterille.

ESTONIA-TEATTERISSA *Julius Caesaria* ei ollut esitetty koskaan aikaisemmin. Yleisö otti **Andres Mustosen** johtaman ja saksalaisen **Georg Rooterin** ohjaaman kabareemaisen värikkään ja farssimaisen vitikkään, suuria tunteita pursuavan esityksen niin innostuneesti vastaan, että barokkioopperakuumeen voi olettaa alkavan myös Virossa.

PALJON suomalaisia kuului olevan ensi-illassa. Jos oli nähnyt saman teoksen jo Helsingissä, oli helppo tulla siihen tulokseen, että Estonia-teatterissa oli paljon hauskem-paa.

Estonia-teatteri ei pysty teknisesti kilpailemaan Kansallis-

OOPPERA

Georg Friedrich Händelin *Julius Caesar* (Giulio Cesare in Egitto) Tallinnan Estonia-teatterissa. Musiikinjohto **Andres Mustonen**, ohjaus **Georg Rootering**, lavastus ja puvut **Lukas Noll**, koreografia **Kati Kivitar**, valot **Anton Kulagin**. Pääosissa **Teele Jöks**, **Helen Lokuta**, **Monika-Evelin Liiv**, **Pavlo Balakin**, **Oliver Kuusik**, **Aare Saal**. Italiankielinen esitys.

oopperan huippumodernin näyttämön ja valaistuslaitteiston kanssa. Kansallisoopperan viileää, näyttämön tyhjyyttä korostavaa "valodramaturgiaa" ei tule kuitenkaan yhtään ikävä.

Saksalainen lavastaja-puku-suunnittelija **Lukas Noll** on rakentanut perinteisin, yksinkertaisin keinoin nokkelan Egypti-näkymän Englannin siirtomaavallan ajalta. Valoin ja taustaprojisoinnein loihditaan leikkisän väri-iloista, aistillis-eksoottista teatterimagiaa.

VOKAALISESTI Estonia-teatteri ei pääse Kansallisoopperan kansainvälisen solistijoukon tasolle, joskin *Julius Caesar*, mezzosopraano **Teele Jöks** ja Kleopatra, mezzosopraano **Helen Lokuta**, ovat molemmat erinomaisia, säteilyvoimaisia ja persoonallisia laulajia.

Suomessa asuva **Jöks** iä lu-kuun ottamatta kaikki solistit ovat Estonian vakituisen en-

Ohjaaja **Georg Rootering** on tehnyt *Julius Caesarista* vitikkään

semblen jäseniä. Ihmeteltävän hyvin kaikki ovat oppineet laulamaan barokkikoloraturreja, jotka ovat useimmille uusi taito. Hyviä ääniä ja hyviä näyttämöpersoonallisuuksia Estonialla tuntuu olevan nykyään yllättävänkin paljon omasta takaa.

Mustonen ei ilmeisesti sie- dä kontratenoreita, koska on

ottanut Kleopatraksi naisen **Ptolemaiokseksi** basson. J sin tumma ja vahva mezzosopraano antaa *Julius Caesarin* laululle lämpimän aistisen sävyn, jollainen kontratenorin hieman aavemaisen äänestä puuttuu.

JÖKSIN imperaattori yrit näyttää sotaisen tuimalta

Mats Ek "sävelsi" väkevän Aavesonaatin

August Strindbergin

SÖREN VILKS

mikä antaa uutta pontta vioida Strindbergin käsityl

uska ja nokkela

ainnostuksen myös Viroon.

HARRI ROPSU

vitsikkään ja farssimaisen.

raksi naisen ja basson. Jök-vahva mezzosopraani Julius Caesarin aistillinen kontrastiväri-vaavemaisesta. aattori yrittää n tuimalta ja

tärkeältä, missä on oma kommiikkansa. Kun tämä Julius Caesar hullaantuu lumoavaan Kleopatraan, hän pyrkii säilyttämään miehisen karskiutensa. Huvittavaa sekin.

Lokutan Kleopatra-kaunottaren notkea olemus tuo mieleen Elisabeth Taylorin kuuluisan elokuva-Kleopatran. Lokutan Kleopatran viehätysvoi-

maa lisää hänen tyttömäinen elämänilonsa. Hänen värikäs mezzosopraanonsa tekee Kleopatran suurenmoisen kauniista, hyvin pitkistä aarioista suorastaan hypnoottisia.

Rootering on tehnyt kaikista roolihahmoista karaktereitä, joilla on persoonalliset kasvot ja piirteet. Kansallisopperas-

sa kaikki ovat pikemminkin marionetteja ja sarjakuvahahmoja.

Estonian *Julius Caesarin* karaktereissä on arkisen koominen, epävarma puolensa, mikä saa heidät vaikuttamaan jollain tavalla tutuilta ja inhimillisiltä. Mikä tärkeää, Rootering luo karakterien välillä jäntevästi mutkittelevan seikkailudraaman.

KOOMINEN vire ei estä Händelin suurenmoisten aarioiden intohimoja ja ääritunteita purkautumasta. Viha ja kostohimo liekehtivät, rakastumisen tunne lumooa nautinnollisuudellaan, surun virta syvyydellään. Huumorikin kuokistaa joissain aarioissa hurmaavasti.

Tarinan julmat puolet menevät Rooteringin näkemyksessä mustan huumorin tiliin, mikä sopii barokkioopperan tyyliin. Kuolema vaanii kaiken aikaa, mutta se kuuluu pelin henkeen.

Lopun suuressa rakkausjuhlassa siirrytään Händelin barokkiaikaan. Seremoniallinen riemu tarttuu myös yleisöön.

Mustonen on tehnyt hämmästyttävän tempun Estonia-teatterin orkesterin kanssa: se hän kuulostaa barokkiorkesterilta! Mustonen syyttää orkesteriinsa myrskyisät tunnelataukset ja sammumattomasti sykkivän ja kuohuvan energiavirran, jotka tempaavat niin laulajat kuin kuulijatkin mukaansa.

Hannu-Ilari Lampila

ARVIO

Hieno konsertti kärsi ääniongelmista

Cat Power Circuksessa.

KONSERTTI. Chan Marshallin alias Cat Powerin musiikki ponnistaa vanhan bluesin, countryn ja folkin kolmiosta. Nelikymppisen lauluntekijän ensimmäisellä Helsingin keikalla ei tavoitettu samaa magista ajattomuutta kuin levyjen parhaimmistossa.

PJ. Harveykin yhtyeestä tuttu rumpali Jim White ja tyylitajuinen kitaristi Judah Bauer soittivat hienosti, mutta soundiongelmien vaivasivat äänikuvaa läpi keikan. Ehkä yhtye ei ehtinyt tehdä soundcheckiä kunnolla.

Marshallin upea, erikoinen ääni on kuin Janis Joplinin ja Marianne Faithfullin välistä. Se oli ujosti esiintyneen ja yleisökontaktia vältelleen laulajan valtti. Matalassa, sopivasti raspisessa äänessä oli valtavasti voimaa.

Hän jätti esittämättä monet odotetuimmista kappaleistaan. Huippuhetkiksi nousivat kaksi lainaa: The Highwaymenin *Silver Stallion* ja Iggy & Stoogesin *I Wanna Be Your Dog*. Yhtye muovasi niistä kuin tuosta vain "Cat Power-musiikkia".

Vaikka Marshall on saanut alkoholiongelman kuriin, hän osaa jättää yhä yleisön riisti-riitaisten tunteiden valtaan. Puolivälissä showta hän poistui lavalta vartiksi ja jätti kitaristin ja kiipparin lavalle veivaamaan feedback-puuroa, jonka aikana noin neljäsosa yleisöstä poistui pakkasyöhön.

Mikko Aaltonen

KOTIKULMILLA

atin

utta pontta argerin käsityksiä

Ohjaaja Georg Rootering on tehnyt Julius Caesarista vitsikkään ja farssimaisen.